

Universitetet
i Stavanger

**Olsen, H.S. (2010) Nye arveavgiftsregler ved arv av ikke
børsnoterte aksjer – tilpasningsmuligheter.
Skatterett, 29(3), pp. 276-286**

Lenke til publisert versjon:

<http://www.idunn.no/ts/skatt/2010/03/art04?highlight=#highlight> (Det kan
være restriksjoner på tilgang)

UiS Brage

<http://brage.bibsys.no/uis/>

Denne artikkelen er gjort tilgjengelig i henhold til utgivers retningslinjer.
Det er forfatterens siste upubliserte versjon av artikkelen etter fagfelleevaluering, såkalt postprint.
Dersom du skal sitere artikkelen anbefales det å bruke den publiserte versjonen

Nye arveavgiftsregler ved arv av ikke børsnoterte aksjer – tilpasningsmuligheter

Av førsteamanuensis Harald S. Olsen

Fra og med 2009 er arveavgiftssatsene for de fleste arvinger og gavemottakere endret til gunst ved arv av de fleste formuesgoder. Arveavgiftssatsene på høyeste trinn er halvert og vil for de fleste arvinger av hus og hytte mv nok sees på som en reell gavepakke fra regjeringen. For arvinger av ikke børsnoterte aksjer, andeler i kommandittselskap og ansvarlige selskap er det alt annet like gjennomført en skatteskjerpelse i og med at rabatten på 70 prosent av arveavgiftsverdien er redusert til en rabatt på 40 prosent. I tillegg er rabatten på 40 prosent begrenset oppad til kr 10 million for den enkelte arving. Reduksjonen i rabatt på arveavgiftsverdien gjør det viktig for arvelater og arving å tilpasse seg optimalt innenfor regelverket. I artikkelen drøftes ulike strategier for minimering av samlet arveavgift og skatt ved arv av ikke børsnoterte aksjer, andeler i kommandittselskap og ansvarlige selskap¹.

Innledning

Fra og med 2009 økte fribeløpet ved arv og gave fra kr 250.000 til kr 470.000 og innslagspunktet for høy sats økte samtidig fra kr 550.000 til kr 800.000. Videre ble lav sats senket fra 8 til 6 prosent og høy sats fra 20 til 10 prosent ved arv² fra foreldre. Ved arv fra andre enn foreldre senkes satsene henholdsvis fra 10 til 8 prosent og fra 30 til 15 prosent. Dvs. en halvering av arveavgiftssatsene på høy sats. De endrede satser er begrunnet i en bedre sosial profil og det faktum at beløpsgrensene har stått uendret i lang tid. På den annen side er blant annet arv av aksjer i ikke børsnoterte aksjer skjerpet ved økning av verdsettelsen via endring fra en 30 til en 60 prosent regel for de første kr 10.000.000. Beløp utover kr 10.000.000 verdsettes dermed til 100 prosent ved arveavgiftsberegningen. Regjeringen begrunner endringen av reglene for ikke børsnoterte aksjer med at de gamle reglene ga rom for skattetilpasning, Ot.prp. nr. 1 (2008–2009).

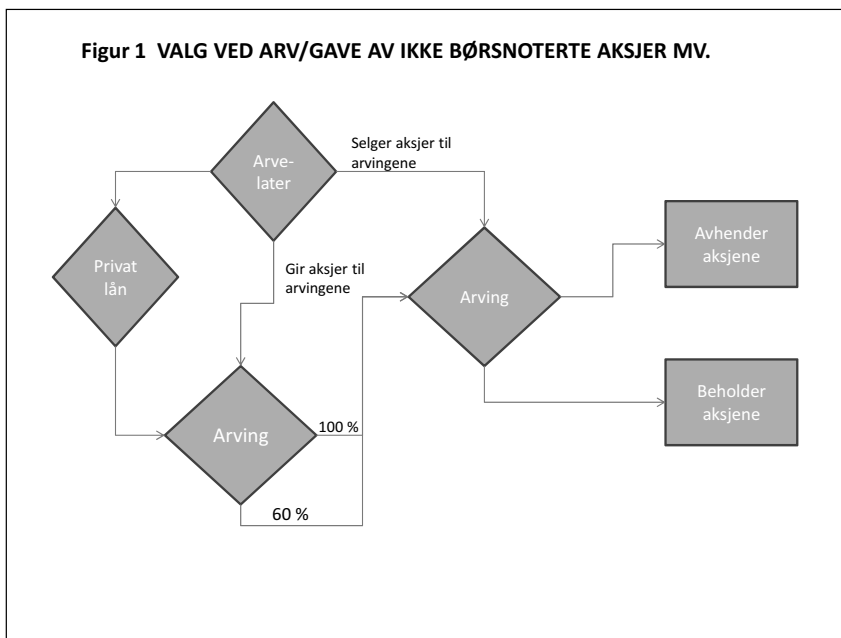
-
- 1 I fortsettelsen benyttes bare betegnelsen ikke børsnoterte aksjer. De resultater vi kommer frem til gjelder imidlertid like mye for andeler i kommandittselskap og ansvarlige selskap.
 - 2 I fortsettelsen benyttes hovedsakelig begrepet arv, selv om reglene også gjelder ved gave.

Hovedregelen ved arv og gave er et diskontinuitetsprinsipp. Prinsippet innebærer at mottaker får sin skatterettslige stilling fastlagt etter sitt eget forhold og ikke avledet av givers stilling. Diskontinuitetsprinsippet gir i utgangspunktet rom for skatte- og avgiftsmessige tilpasninger. Av den grunn har det vært diskutert overgang til et kontinuitetsprinsipp ved arv og gave. Overgang til et kontinuitetsprinsipp ved arv/gave har vært foreslått en rekke ganger, se Ot.prp. nr 43 (1973–74), Ot.prp. nr. 27 (1980–81), Ot.prp. nr 16 (1991–92) og NOU 2000: 8 Arveavgift. Stortinget har imidlertid valgt å holde diskontinuitetsprinsippet som hovedregel. Fra 01.01. 2006 ble dette diskontinuitetsprinsippet erstattet med kontinuitetsprinsippet ved arv av aksjer mv. Skattemessig kontinuitet innebærer at mottaker overtar givers skatteposisjoner. Dvs. inngangsverdi, skjermingsgrunnlag mv. Arveavgiftslovens § 11A gir anledning til å fastsette arveavgiftsverdien ved arv av ikke børsnoterte aksjer til 60 % av skattemessig formuesverdi. Regelen innfører dermed et diskontinuitetsprinsipp for arv av ikke børsnoterte aksjer. En kan si at arveavgiftsloven § 11A innført et unntak på unntaket ved arv av ikke børsnoterte aksjer som settes til 60 % av arveavgiftsverdien. Arveavgiftsloven § 11A medfører at mottaker får sin skatterettslige stilling fastlagt etter sitt eget forhold og ikke avledet av givers stilling, noe som igjen medfører muligheter for tilpasninger ved arv av ikke børsnoterte aksjer.

Det er ulike valg som må tas ved overføring av ikke børsnoterte aksjer til arvingene, se figur 1. Et grunnleggende skille går mellom de tilfeller der arvingen ønsker å beholde aksjene etter arvefallet, eller å avhende aksjene. Valget har stor betydning for hvordan aksjene skal overføres. I første del av artikkelen forutsettes det at arvingene avhender aksjene etter arvefallet. I andre del behandles situasjonen der arvingen tar sikte på å beholde aksjene i overskuelig fremtid. Hvis arvingen skal beholde aksjene, kan arvelater velge om han vil selge aksjene til arvingene som et ordinært salg, og deretter overføre kontantoverskuddet etter skatt som arv. Alternativt kan arvelater velge overføring av aksjene som arv. Velges overføring av aksjer, kan den enkelte arving velge om han skal verdsette mottatte aksjer til 100 eller 60 prosent av arveavgiftsgrunnlaget jf. arveavgiftsloven § 11A. I den grad 60 prosent alternativet velges, kan arvelater velge privat opptak av lån med innskudd som egenkapital i ikke børsnotert selskap. Ved arvefallet overtar arvingene både aksjer vurdert til 60 prosent av arveavgiftsverdien og arvelaters privatlån til 100 prosent av verdien. Arrangementet kan gjennomføres slik at samlet arveavgift elimineres. Følgende er hentet fra Ot.prp. nr. 1 (2008–2009):

«Rabatten innebærer en vesentlig reduksjon i arveavgiften for mottakere av ikke-børsnoterte aksjer og selskapsandeler. Den gir også åpning for tilpasninger for ytterligere reduksjon av avgiftsgrunnlaget. Gjennom lånetiltak kan avgiftsbelastningen på overførte aksjer eller andeler eventuelt fjernes helt. Et eksempel kan vise dette: Den yngre generasjon overtar aksjene i et familieeid aksjeselskap som har en ligningsmessig nettoformue på 70 mill. kroner. Dette beløpet blir da aksjenes bruttoverdi for avgiftsformål før aksjerabatten setter inn. Med rabatten blir avgiftsgrunnlaget 21 mill. kroner. Lånetiltaket består i at giveren først personlig belåner aksjene med 30 millioner kroner og skyter beløpet inn som bankinnskudd og frisk egenkapital i selskapet. Ligningsverdien der, og dermed aksjenes bruttoverdi, blir da 100 mill. kroner. Med aksjerabatten blir arveavgiftsmessig verdi av aksjene 30 mill. kroner. Gaveoverdragelse av aksjene skjer så mot at mottakerne personlig overtar giverens gjeld på 30 mill., og denne gjeldsovertakelsen går til fradrag i avgiftsgrunnlaget. Gaveoverdragelsen gir da 0 i avgiftsgrunnlag. Etter en passende tid (for å unngå gjennomskjæring), kan de nye aksjonærene ta ut selskapets bankinnskudd på 30 mill. kroner som en kapitalnedsettelse, og innfri den overtatte gjelden. Generasjonsoverføring på netto 70 mill. i aksjeverdier har da skjedd uten avgiftsbelastning. Ved å legge til en null eller to i alle tall i eksemplet vil 700 millioner kroner eller 7 milliarder kroner kunne overføres avgiftsfritt fra den ene generasjonen til den andre.»

Departementet viser her til de gamle regler med 70 prosent rabatt på arveavgiftsverdien. Rabatten er etter nye regler 40 prosent, men arrangementer som departementet beskriver i Ot.prp. nr. 1 (2008–2009) kan gjennomføres helt eller delvis ved nye regler. Det kreves bare større lånebeløp. En annen sak er at departementet fokuserer kun på selve arveavgiften. I en arvesituasjon må en i tillegg ta hensyn til den etterfølgende beskatning.

Figur 1.

Arving avhender aksjene etter arvefallet

Som nevnt ovenfor er det innført et kontinuitetsprinsipp ved arv av aksjer mv. Skattelovens § 10-33 har følgende ordlyd:

«(1) Ved arv eller gave av aksje og andel i selskap som nevnt i § 10-10, jf. § 10-1, fra person omfattet av § 10-12 til arving eller gavemottaker som omfattes av § 10-12, trer arvingen eller gavemottakeren inn i arvelaters eller givers inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, ubenyttet skjermingsfradrag og øvrige skattemessige posisjoner tilknyttet aksjen eller andelen.»

Etter skatteloven § 10-33 trer mottaker inn i giverens inngangsverdi, skjermingsfradrag, ubenyttet skjermingsfradrag og øvrige skattemessige posisjoner tilknyttet aksjen. Reglene for beregning av arveavgift følger imidlertid ikke et kontinuitetsprinsipp. En arving som selger sine aksjer rett etter arvefallet kan dermed risikere å betale skatt på aksjegevinst (alminnelig inntekt) og arveavgift av samme beløp. For å bøte på dette har vi bestemmelsen i arveavgiftsloven § 14 femte ledd som fastslår at:

«Når et dødsbo, arving eller gavemottaker trer inn i arvelaters eller givers inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, ubenyttet skjermingsfradrag og øvrige skattemessige posisjoner tilknyttet aksje eller andel etter reglene i skatteloven § 10-33 og § 10-46, skal det ved verdsettelsen av aksjen eller andelen gjøres et fradrag med et beløp som tilsvarende 20 prosent av latent gevinst ved realisasjon av aksjen eller andelen. Ved beregningen av den latente gevinsten legges aksjen eller andelens omsetningsverdi til grunn som utgangsverdi. For aksjer og andeler som verdsettes etter § 11 A fastsettes utgangsverdien til 100 prosent av verdien etter § 11 A.»

Skattesatsen på alminnelig inntekt er 28 prosent, men i prosentsatsen i § 14 femte ledd er det lagt inn en nåverdiberegning. Det forutsettes at mottaker ikke selger aksjene rett etter kjøpet, men etter et vist antall år. Videre lyder arveavgiftsloven § 11A som følger:

«Verdien av ikke-børsnoterte aksjer settes til aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi slik denne fastsettes etter skatteloven § 4-12 annet og fjerde ledd. Andeler i ansvarlige selskap og kommandittselskap verdsettes på tilsvarende måte. Ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper verdsettes til aksjenes antatte omsetningsverdi, eller til aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi slik denne fastsettes etter skatteloven § 4-12 tredje og fjerde ledd når den avgiftspliktige krever dette.

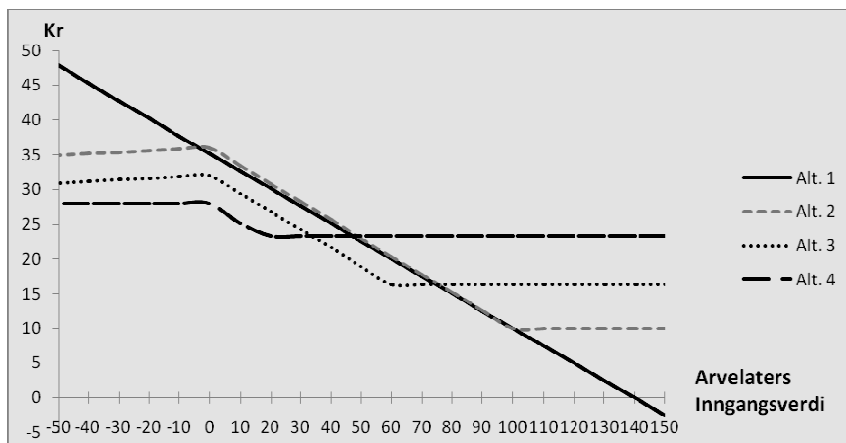
Den enkelte mottaker kan sette den samlede verdi etter første ledd til 60 pst., begrenset oppad til et beløp på 10 mill. kroner. Overskytende verdi inngår i arveavgiftsgrunnlaget med 100 pst.

Verdsettelsestidspunktet etter denne paragraf er 1. januar i det år rådigheten erverves. Ved verdsettelsen tas det hensyn til eierstyrte endringer i selskapets kapital, aksjer eller andeler i tidsrommet mellom 1. januar og rådlighetservervet».

Arveavgiftsverdien for ikke børsnoterte aksjer og andeler i ansvarlige selskap og kommandittselskap kan i henhold til arveavgiftsloven § 11A

settes til enten 100 % eller 60 % av skattemessig formuesverdi. Valg av 60 % av skattemessig formuesverdi er begrenset oppad til kr 10 millioner før rabatten beregnes. Mottar for eksempel en arving aksjer til en verdi av kr 20 millioner, kan de første kr 10 millioner verdsettes til 60 % av skattemessig formuesverdi. De neste kr 10 millioner må verdsettes til 100 prosent av skattemessig formuesverdi. Det er verdt å merke seg at taket på kr 10 millioner gjelder samlet arv av ikke børsnoterte aksjer. En kan for eksempel ikke arve kr 10 millioner fra far og kr 10 millioner fra mor og verdsette alt til 60 %.

I figur 2 er det på y-aksen vist samlet arveavgift og skatt når arving velger å avhende aksjene kort tid etter arvefallet. Arveavgiftsverdien³ er satt til kr 100. Ved å holde en konstant arveavgiftsverdi på kr 100 kan også tallene tolkes som prosentenheter, dvs. relative tall. En kan for eksempel bytte kr 100 med kr 10 millioner, og få samme relative resultat. Arvelaters inngangsverdi endres fra kr -50 til kr 150, og kan pga. kr 100 i arveavgiftsverdi tolkes som prosentandel av arveavgiftsverdien. For eksempel kan en inngangsverdi på kr 60 tolkes som 60 % av arveavgiftsverdien. Det muliggjør at figuren kan benyttes for alle mulige kombinasjoner, gitt at inngangsverdien ligger innenfor de verdier som er vist i figuren.

Figur 2. Samlet arveavgift og skatt når arving avhender aksjene.

3 I artikkelen benyttes begrepet arveavgiftsverdi som den verdi et formuesobjekt skal verdsettes til før fradrag etter arveavgiftsloven § 14 femte ledd og arveavgiftsgrunnlaget for verdien etter fradrag.

Alternativ 1 forutsetter at arvelater selger aksjene for 100 prosent av formuesverdien⁴. Det vil si som et ordinært salg av aksjer. Kontantoverskuddet etter skatt gis som arv. Arving får 100 % av formuesverdien som inngangsverdi og skjermingsgrunnlag. Arvelaters skatt ved avhendelse av aksjene beregnes som differansen mellom markedsverdien og arvelaters inngangsverdi multiplisert med skattesatsen på alminnelig inntekt. Arvingens videresalg av aksjene gir under våre forutsetninger ingen gevinst, ettersom aksjene selges videre for samme verdi de er anskaffet til. I den grad givers inngangsverdi er større enn skattemessig beregnet formuesverdi vil det alltid være lønnsomt for giver å selge aksjene, siden giver dermed oppnår skattefradrag for tap ved salg av aksjer. Gis aksjene til arvingen, mister giver tapsfradraget, ettersom arv/gave ikke anses som realisasjon jf. sktl § 9-2 tredje ledd a. Av figuren ser vi at alternativ 1 gir lavest samlet skatt og arveavgift når arvelaters inngangsverdi overstiger ca kr 75, eller 75 % av arveavgiftsverdien. En kan merke seg at i den grad arvelaters inngangsverdi overstiger kr 140 er samlet beskatning negativt. Dvs. at arvelaters tap ved salg aksjer overstiger arveavgiften.

Alternativ 2 forutsetter at arvelater overfører aksjene som arv og arvingene velger 100 % av arveavgiftsverdien. Det forutsettes at arvingene avhender aksjene for arveavgiftsverdien. Det har ingen betydning for våre beregninger om en lar etterfølgende salgsverdi overstige skattemessig formuesverdi. En økt gevinst vil ramme likt for alle alternativ. I dette alternativet betales det dermed bare arveavgift. Av figuren ser vi at alternativ 2 aldri gir lavest samlet arveavgift og skatt og kan dermed i en konkret arvesituasjon sees bort fra.

Alternativ 3 forutsetter at arvelater overfører aksjene som arv og arvingene velger 60 % av arveavgiftsverdien. Arveavgiftsloven § 11A gir arvingene mulighet til individuelt å velge at arveavgiftsverdien settes til 60 % av beregnet formuesverdi. Arveavgiftsverdien reduseres med 20 % av latent skatt på differansen mellom 100 og 60 prosent av skattemessig formuesverdi⁵ jf. Skattedirektoratets skjema RF 1624. Ved arvingens videresalg av aksjene forutsettes det at differansen mellom 60 og 100 prosent av arveavgiftsverdien beskattes. Alternativ 3 kan bare benyttes innenfor rammen av kr 10 millioner på den enkelte arvings hand.

4 Ikke børsnoterte aksjer vil normalt ikke ha en observerbar markedsverdi. Skattemessig formuesverdi er dermed en teknisk beregning av en antatt markedsverdi. Forutsetter i den videre fremstilling at skattemessig formuesverdi er ekvivalent med markedsverdien. I våre beregninger er dermed skattemessig formuesverdi, markedsverdi og arveavgiftsverdien ekvivalente. Forutsetningen har ingen betydning for resultatenes generelle gyldighet. I den grad markedsverdien er høyere enn skattemessig beregnet formuesverdi øker gevinstbeskatningen likt for alle alternativ, og det relative forhold mellom alternativene forblir uendret.

Av figuren ser vi at når arvelaters inngangsverdi ligger mellom ca 33 og 75 prosent av arveavgiftsverdien gir alternativ 3 lavest skatt og arveavgift.

Alternativ 4 forutsetter at arvelater tar opp lån for eliminering av arveavgift, samt at arvingen velger 60 % av arveavgiftsverdien. Som nevnt i Ot.prp. nr. 1 (2008–2009), er dette et alternativ som kan eliminere arveavgiften, gitt at arveavgiftsverdien ikke overstiger kr 10 millioner på den enkelte arvings hand. Arvingene overtar både ikke børsnoterte aksjer verdsatt til 60 prosent av arveavgiftsverdien og gjeld som verdsettes til 100 prosent av arveavgiftsverdien. Differansen mellom 60 og 100 prosent av arveavgiftsverdien benyttes dermed til eliminering av arveavgift. I dette tilfellet er det ikke arveavgift, men det oppstår gevinstskatt ved salg av aksjene etter arvefallet. Gevinsten blir under våre forutsetninger differansen mellom markedsverdi aksjer og arvingens inngangsverdi. Arveavgiftsverdien øker imidlertid med privat låneopptak som skytes inn som egenkapital i bedriften. Det kan nevnes at eksemplet som benyttes i Ot.prp. nr. 1 (2008–2009) er noe forenklet. De forutsetter at giver tar opp lån tilsvarende 30 % (nå 60 %) av arveavgiftsverdien. De forutsetter mao. at arveavgiftsverdi og givers inngangsverdi er identisk, noe som sjelden er oppfylt.

5 Etter aal § 11A skal i utgangspunktet ikke børsnoterte aksjer settes til 60 % av formuesverdien pr 01.01. i det året rådigheten over aksjene erverves. I henhold til sktl § 9-7 skal inngangsverdien maksimalt settes til arveavgiftsverdien. Dvs. at så lenge 60 % av skattemessig formuesverdi er mindre enn arvelaters inngangsverdi mv. brytes kontinuitetsprinsippet. Ved beregning av arveavgift er det noe uklart hvordan reglene for beregning av arveavgift skal gjennomføres. Hansen (2006) og Brudvik 2006 går inn for at arveavgiftsverdien også ved benyttelse av 60 % regelen skal reduseres med gevinsten mellom arvelaters inngangsverdi og 100 % av formuesverdien. Zimmer & al. (2006) og Gjerde (2006) hevder at arveavgiftsverdien skal reduseres med latent skatt på differansen mellom 60 % og 100 % av formuesverdien. Torgrimsen (2006) hevder at arveavgiftsverdien ikke skal reduseres så lenge 60 % av formuesverdien er lavere enn arveavgiftsverdien. Torgrimsens løsning er nok den som stemmer best med lovens ordlyd og hensikten med reglene. Reglene i aal § 14 femte ledd er konstruert for å unngå dobbeltbeskatning. Dvs. at arvingen betaler arveavgift og skatt på samme beløp. I den grad 60 % av formuesverdien er lavere enn arvelaters inngangsverdi mv. er det ingen dobbeltbeskatning å korrigere for. Etter vår mening går dette også klart frem av selve lovteksten i arveavgiftsloven § 14 femte ledd «*Når... (en) arving trer inn i arvelaters... inngangsverdi, ... skal det ved verdsettelsen av aksjen... gjøres et fradrag...*» Bestemmelsen kommer altså til anvendelse bare når arvingen trer inn i arvelaters inngangsverdi, dvs. når vi har kontinuitet. I fortsettelsen av drøftingen forutsettes det at arveavgiftsverdien skal reduseres med latent skatt på differansen mellom 60 % og 100 % av formuesverdien, ettersom det er dette alternativ skattedirektoratet forfekter i sin håndbok i arveavgift, utlagt på internett, og i sitt nye skjema RF 1624. Merk at i de tilfeller givers inngangsverdi er lavere enn arveavgiftsverdien ved benyttelse av 60 % regelen, er det kontinuitet. Dvs. at mottaker overtar givers inngangsverdi jf. skatteloven § 10-33.

Av figur 2 ser vi at alternativ 4 gir lavest arveavgift og skatt når arvelaters inngangsverdi er lavere enn ca 33 %. En kan merke seg at dette alternativet er det minst gunstige av samtlige alternativ når arvelaters inngangsverdi overstiger ca 48 % av arveavgiftsverdien. En kan dermed konkludere med at Finansdepartementets uttalelse i Ot.prp. nr. 1 (2008–2009) ikke gjelder generelt, men det kan gi svært ugunstige resultat i den grad givers inngangsverdi er høyere enn arveavgiftsverdien. Ved en inngangsverdi på kr 140 vil valg av alternativ 4 gi en ekstra kostnad på ca kr 24. Er for eksempel arveavgiftsverdien kr 10 millioner gir valg av alternativ 4 i stedet for alternativ 1 kr 2,4 millioner i ekstra skatt og avgift.

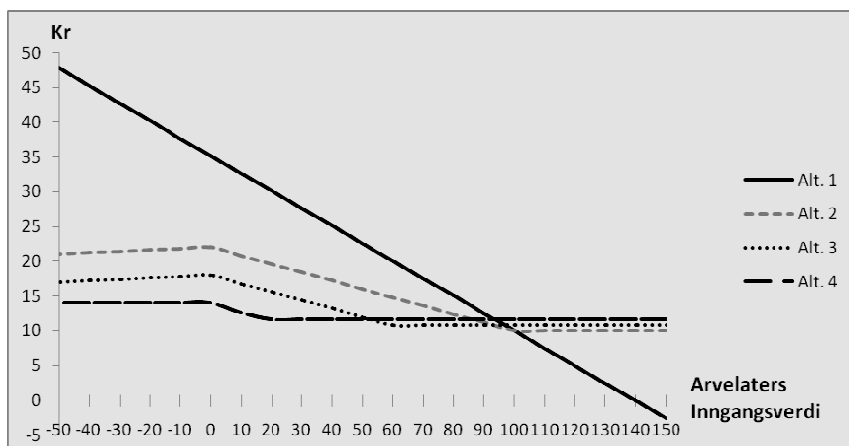
I den grad noe av arvebeløpet overstiger kr 10 millioner kan ikke 60 prosent regelen benyttes jf. arveavgiftsloven § 11A. Arvingen kan da bare velge mellom alternativ 1 og 2. Dvs. enten at arvelater selger aksjene til arvingene, eller at aksjene overføres som arv med arveavgiftsverdi lik skattemessig formuesverdi. Gitt våre forutsetninger gir alternativ 2 lavest samlet skatt og arveavgift når arvelaters inngangsverdi er negativ. Kostnaden for arvingen pga. innføring av tak på kr 10 millioner kan avleses som den vertikale differansen mellom beste tilpasning uten og med taket på kr 10 millioner. For eksempel vil tapet ved en inngangsverdi på kr 60 være differansen mellom alternativ 3 og 1, og er kr 4,4. Dvs. en økning på 26,8 prosent. En kan merke seg at taket ikke gir ekstra kostnad for arvingen i den grad arvelaters inngangsverdi overstiger 75 % av arveavgiftsverdien.

Arvingene beholder aksjene i overskuelig fremtid

Ovenfor forutsatte vi at aksjene ble solgt kort tid etter at de var mottatt. En kan hevde at dette er en noe urealistisk situasjon for de fleste som ønsker å overta familiebedriften. Aksjene vil dermed aldri selges, men forbli i arvingens eie frem til et eventuelt nytt arveoppgjør. I den grad en eller flere av arvingene velger å beholde aksjene, vil det i utgangspunktet bare beregnes arveavgift. Ut fra denne situasjon kan det virke som om Finansdepartementet i Ot.prp. nr. 1 (2008–2009) har sine ord i behold. Departementet tar imidlertid ikke hensyn til at valg av 60 (tidligere 30) prosent-alternativet påvirker skjermingsgrunnlaget og dermed skjermingsfradraget. Valg av lavere inngangsverdi får dermed betydning for beskatningen i all fremtid, eller all den tid skatte-reglene gir anledning til å ta ut skattefritt utbytte. Vi ønsker å måle dagens verdi av eventuelt tapt skjermingsfradrag i fremtiden. For å oppnå dette må vi beregne nåverdien av de fremtidige kontantstrømmer. En må da fastsette en alternativrente. Skjermingsrenten skal tilsvare en risikofri avkastning på kapital, og vil nok i de

fleste tilfeller ligge litt lavere enn arvingenes alternativrente. Forholdet mellom skjermingsrenten og alternativrenten varierer mellom arvingene. Alternativrenten vil nok i de fleste tilfeller være avkastning på alternativ plassering/lån av midler i finansmarkedet. Her er også bestemmelsen i skattebetalingslovens § 10-32 sentral. Etter denne kan en ved arv av virksomhet på visse vilkår betale arveavgift over en 12-årsperiode uten rentetillegg. Denne rentefrie kreditten er ikke tatt med i nåverdiberegningen, men gjør alt annet like at alternativene 2-4 gir lavere samlet arveavgift og skatt.

Figur 3 viser samlet arveavgift og skatt når arvingen velger å beholde aksjene i uoverskuelig fremtid. Figur 3 bygger på de samme forutsetninger som figur 2. Dvs. at arveavgiftsverdien er satt til kr 100, samt at arvelaters inngangsverdi endres fra kr -50 til kr 150, og kan pga. kr 100 i arveavgiftsverdi tolkes som prosentandel av arveavgiftsverdien. Alternativrenten er satt 2 prosentpoeng høyere enn skjermingsrenten.

Figur 3 – Samlet arveavgift og skatt når arving beholder aksjene⁶

Alternativ 1, hvor arvelater selger aksjene for 100 prosent av formuesverdien til arvingene, er identisk med alternativ 1 i figur 2. Velger arvelater salg av aksjene, så er det en helt ordinær salgs- og kjøpstransaksjon. Skjermingsgrunnlaget for arvingen (kjøper) er lik kostpris for aksjene. Det forutsettes at salget ikke er gavesalg. Dvs. at arvingens inngangsverdi er identisk med

⁶ Grunnlagsmateriale, flere figurer mv kan fås ved henvendelse forfatter: harald.solsen@uis.no

markedsverdien av aksjene på kjøpstidspunktet. Alternativ 1 er nå bare lønnsomt når arvelaters inngangsverdi overstiger arveavgiftsverdien. En bør merke seg at forholdet mellom skjermingsrenten og arvingens alternativrente påvirker skjæringspunktene mellom de ulike alternativ. Dvs. at figur 3 ikke kan benyttes generelt på samme måte som figur 2.

Alternativ 2 forutsetter at arvelater overfører aksjene som arv og arvingene velger 100 % av arveavgiftsverdien. I dette tilfellet pådrar arvingen seg ekstra skatt i fremtiden, siden inngangsverdi, skjermingsgrunnlag mv. ikke oppjusteres ved arv av aksjene. Ulempen består av nåverdien av 28 prosent skatt av tapt skjermingsfradrag det enkelte år. Alternativ 2 er normalt ikke lønnsomt for noen verdi av arvelaters inngangsverdi, men ved enkelte kombinasjoner av skjermingsrente og alternativrente kan alternativ 2 bli lønnsomt når arvelaters inngangsverdi ligger mellom 90 og 100 prosent av arveavgiftsverdien⁷.

Alternativ 3 forutsetter at arvelater overfører aksjene som arv og arvingene velger 60 % av arveavgiftsverdien. Av figuren ser vi at alternativ 3 gir lavest samlet arveavgift når givers inngangsverdi ligger mellom ca 53 og 93 prosent av arveavgiftsverdien.

Alternativ 4 forutsetter at arvelater tar opp lån for eliminering av arveavgift, samt at arvingen velger 60 % av arveavgiftsverdien. Av figur 3 ser vi at dette alternativet gir lavest samlet skatt og arveavgift når givers inngangsverdi er lavere enn ca 53 % av arveavgiftsgrunnlaget. Det kan nevnes at alternativ 4 kommer bedre ut når det relative forhold mellom skjermingsrenten og alternativrenten øker. Er skjermingsrenten og alternativrenten ekvivalente er vi tilbake til figur 2. Det vil si at gitt ekvivalent skjermingsrente og alternativrente kan en holde seg til figur 2 for å finne beste tilpasning, uavhengig av om arvingen ønsker å selge eller beholde aksjene.

I den grad noe av arvebeløpet overstiger kr 10 millioner kan ikke 60 prosent regelen benyttes jf. arveavgiftsloven § 11A. Arvingen kan da bare velge mellom alternativ 1 og 2. Dvs. enten at arvelater selger aksjene til arvingene, eller at aksjene overføres som arv med arveavgiftsverdi lik skattemessig formuesverdi. Når arvelaters inngangsverdi overstiger ca 93 % av arveavgiftsverdien gir ikke taket på kr 10 millioner ekstra kostnad. En kan imidlertid merke seg at alternativ 2 velges når arvelaters inngangsverdi er lavere enn ca 93 % av arveavgiftsgrunnlaget. Merkostnaden pga taket kan i dette tilfellet bli relativt høyt. Ved for eksempel en inngangsverdi på ca kr 20 gir taket en økning i samlet beskatning på nesten 70 %.

7 I vårt eksempel gir alternativ 2 lavest samlet arveavgift og skatt når arvelaters inngangsverdi ligger mellom 93,33 og 100 prosent av arveavgiftsverdien.

Referanseliste

Gjerde, T.K., 2006: Aksjonærmodellen. *Revisjon og Regnskap nr 6*.

Hansen, T. & al., 2006: *Personlig økonomi*. Cappelen forlag.

Ot.prp. nr. 1 (2008–2009).

Torgriksen, B., : Arv av aksjer og arveavgiftslovens § 14, femte ledd. *Skatterett 2006*
s. 294.

Zimmer & al., 2006: *Bedrift selskap og skatt, 4. utgave*. Universitetsforlaget.